

Een 'table de boucher' uit Zuid-Frankrijk. Op dergelijke tafels werden op het koele marmer vleeswaren uitgesteld. Het is dus eigenlijk de voorloper van de moderne koelvitrine. Het onderstel is van gietijzer en heeft wielen. Op tafel staan doopbekertjes van zilver. Op de achtergrond zijn ijzeren tuinvazen en zilveren spiegels zichtbaar.



Wiel en Marly Geurts aan een ijzeren bistrotafel (begin 20ste eeuw).

LIMBURGSE BROCANTE

Handelaren in sfeer

Aan de buitenkant zie je weinig van de Franse wereld die zich schuilhoudt achter de robuuste muren van de negentiende-eeuwse Limburgse carréboerderij van Wiel en Marly Geurts. Maar als je het bescheiden bord met de gestileerde letters 'lignum antiquum' eenmaal hebt gevonden, waan je je ogenblikkelijk in Frankrijk.

Een opmerkelijk verschil: in Frankrijk zouden we Lignum antiquum, niet zomaar voorbij zijn gereden. Daar zou in elk geval vijf kilometer van tevoren een reusachtig bord met 'Brocante' en een felgekleurde pijl de richting hebben gewezen. Daar zou op z'n minst een oude boerenkar met afgebladderde tuintafels en kinderstoelen voor de ingang hebben gestaan. Zo niet in Broekhuizen waar Wiel en Marly Geurts sinds tien jaar een zaak in 'antiek en tuindecoraties' drijven.

We wandelen we door de serre van Wiel en Marly, over de binnenplaats een uit de kluiten gewassen verbouwde stal binnen waar houtvuur knappert in een originele Franse open haard met de afmetingen van een bushalte. In de sfeervol verlichte ruimte treffen we verder een echte *table de vignes*, een Franse boerenkast en een mooie verzameling bestek en serviesgoed aan. Echt, authentiek en door en door Frans. Waar halen ze het vandaan?

DIENSTMEIDENKASTJE

Het verhaal begint in het ouderlijk huis van Wiel die zo'n twintig jaar geleden van een boer een zogenaamd dienstmeidenkastje kreeg. Een opknappertje, zoals dat heet. Wiel: "Zoiets krijg je natuurlijk niet voor niets. Het kastje was in beroerde staat. Tot ergernis van mijn vader die er weinig in zag. 'Wat moet je met die rommel?' vroeg hij. Maar toen ik het netjes had opgeknapt, was hij er toch erg trots op. En toen kwam het moment dat iemand het zag staan en vroeg: wil je dat ding niet verkopen? Zo begon het. Is dat niet wat voor ons, vroeg ik aan Marly. De eerste jaren reden we in een dag naar Rouen. Flink doorrijden, zodat we er om twee uur 's nachts in de enige gelegenheid die nog open was wat konden eten. En een borrel erbij om wat beter te kunnen slapen, want we sliepen in het begin gewoon in de auto. De 'handel' speelde zich af onder een brug. Heel kleinschalig. De eerste handelaren kwamen al om vijf uur aan. We keken of er wat van onze gading was en dan ging er gewoon een oude kast mee boven op het dak van de stationwagen waar we mee waren gekomen." ▶



LIMBURGSE BROCANTE

KOEIEN

Thuisgekomen knapte Wiel de meegenomen koopwaar – indien nodig – op. Omdat ze in die jaren nog tamelijk kleinbehuïsd waren, verkochten ze hun vangsten vanuit huis. De vader van Marly, voormalig champignon-teler te Velden, stelde de opslagruimte van zijn bedrijf beschikbaar. Maar het kwam regelmatig voor dat klanten in de kale loods kwamen kijken en niet ‘door de omgeving heen konden kijken’. Nee, dan vonden ze de kast zoals hij bij de Geurtsen thuis stond toch een stuk mooier. Marly: “Die zat dan nog wel vol met serviesgoed, want hij was gewoon in gebruik. Geen probleem, dan haalde ik dat er gewoon uit en kon de klant die kast alsnog meenemen.” Maar de behoefte aan een grotere toonzaal, een plek waar de meubelen en verzamelobjecten wat sfeervoller konden worden tentoongesteld groeide. In 1997 besloten ze tot de aanschaf van het huidige pand, een boerderij met binnenplaats uit 1863. Wiel: “Het was van oorsprong de woning van een boer die tegelijk burgemeester was. Er hebben hier drie burgemeesters gewoond, voor wij het pand kochten. Bij het verbouwen van de keuken kwam een loket te voorschijn dat vroeger dienst deed als loket van de afdeling burgerzaken. Onze opkamer was in gebruik als trouwzaal en tot 1987 stonden er koeien in de showroom.” Marly: “Geen goed woord eigenlijk, showroom. Ik heb het liever over de toonzaal, dat klinkt wat doorleefder. Ik zie mezelf toch vooral als handelaar in sfeer.”

ADRESJES

Waar ze die sfeer vandaan halen is op slag duidelijk. Je hoeft geen doorgewinterde brocantejager te zijn om te ruiken dat aan alles

een zware Franse geur kleeft. Maar de nachtelijke maaltijden in Rouen behoren tot het verleden. Wiel: “We komen eigenlijk nooit meer in Normandië. We hebben langzaam onze adresjes gevonden. We hebben het geluk dat we zowel in de Champagne als in de Haute Marne familie hebben wonen. Die wisten de weg. Vooral Mathieu, een neef van Marly’s vader die al in 1925 naar Frankrijk was vertrokken, was van onschatbare waarde. Toen ik hem voor het eerst ontmoette was hij 73. Ik had er zo mijn twijfels over. Wat moet ik met zo’n oude man, dacht ik. Maar ik had moeite hem bij te houden. Voor de lunch sleepte hij me langs tien adressen en tijdens de lunch zat hij voortdurend te bellen. Ik heb veel van hem geleerd. Hij bracht me in contact met allerlei handelaartjes en zigeuners die ik zelf nooit zou hebben gevonden.”

HOLLYWOODPRIJZEN

En zo breidde het netwerk zich uit. Bij elk voorwerp waar we bij stilstaan, hoort wel een naam van een Franse handelaar. Die heet dan bijvoorbeeld Hubert of Alain en maakt deel uit van een ‘rondreizend circus’ van handelaren die Frankrijk afstropen op zoek naar bijzonderheden. Wiel: “Als we op een déballage (bijeenkomst van brocantehandelaren) in bijvoorbeeld Avignon zijn, vind ik het leuk om even in L’Ile-sur-la-Sorgue te gaan kijken. Voor ons is het vooral interessant om te zien hoe de handelaren hun spullen daar presenteren. We kopen er niks, want het is er gewoonweg te duur. Hollywoodprijzen! Maar tijdens zo’n déballage probeer je je slag te slaan. En dan liefst zo vroeg mogelijk. Als stelregel mag je er vanuit gaan dat het niks wordt als je in het eerste uur na opening niks hebt kunnen bemachtigen.” We drinken koffie in de serre. ▶

In alle wijnstreek van Frankrijk komen ‘tables de vignes’ voor. Deze tafels werden gebruikt om in de wijngaard aan te lunchen, en om het loon uitbetaald te krijgen. De tafels waren demontabel zodat ze gemakkelijk te vervoeren waren. Hoe fijner afgewerkt, en hoe rijker de ornamenten en kostbaarder het hout, hoe welvarender de streek. In de Champagne-streek bijvoorbeeld werden de mooiste tafels gemaakt, in de Morvan waren ze een stuk eenvoudiger. Op tafel staat een verzameling paté- en brioche/cakevormen.



Linksboven: Industrieel vervaardigde ijzeren bistro-tafel uit Zuid-Frankrijk (begin 20ste eeuw). Op de achtergrond Louvredeuren uit de Provence.

Rechtsboven: Zilveren cloche met ernaast een loden dakornament in de vorm van een artisjok uit de Loire-streek. De spiegel is van hout met een bewerkte lijst van gips.



Links: Wildcouvert van been en zilver op antiek linnen.

Rechtsboven: Deze panelen werden gebruikt in processies, eind 19de en begin 20ste eeuw. In Frankrijk worden ze placards genoemd. In de hoek staat een aantal wandelstokken, een typisch huisvlijt-product, gemaakt van been, hout en hoorn.

Rechtsonder: 17de eeuwse zandstenen schouw uit de Haute Marne. De schouw komt uit een klooster en is uitzonderlijk diep omdat de voorzijde de woonvertrekken moest verwarmen en de achterzijde als broodoven diende. De stoel is gemaakt door een jager of jachttopziener uit de Bourgogne. De ijzeren kandelaar heeft roosvormige bloemornamenten, het eiken tafeltje komt uit de Haute Marne.



Met de gedrevenheid van iemand die van zijn hobby zijn werk heeft gemaakt, vertelt Wiel hoe het er tijdens zo'n déballage aan toegaat.

STOEPRAND

“Ik parkeer zo dicht mogelijk bij de ingang, zodat ik een goed oog heb op de vracht die wordt binnengereden. Wat staat er op de aanhanger? Waar gaan ze staan? Wie moet ik hebben? Tussendoor probeer ik in mijn auto een paar uur te slapen, maar meestal word ik 's nachts wel een paar keer wakker van het lege gebrom van zo'n dieselbus. Ik kan het niet helpen, maar dan moet ik toch even overeind om te zien of het wat is. Ik ken inmiddels aardig wat verkopers, dus ga ik vroeg met een bakje koffie op de stoeptrand

zitten, even checken wie er is. Het voelt een beetje als vakantie.” Soms vindt de verkoop al plaats voor het officiële startsein, zo uit de kofferbak of van de aanhanger. En met een beetje geluk reist hij met een lading tuinbeelden, een set processieschilden of een mooie houten tafel terug naar Limburg. Het komt ook voor dat ze zo goed als leeg terugrijden. Marly: “We kopen en verkopen alleen wat we zelf mooi vinden. Geen ‘koloniale’ import, geen nagemaakte meubelen van oud hout. Wat ik verkoop moet passen bij de sfeer die ik wil verkopen. We kijken graag voor onze klanten uit naar mooie spullen waar ze naar op zoek zijn. Maar als ik iets niet zie zitten ben ik eerlijk genoeg om te zeggen waar ze het wél kunnen vinden. Een opdracht voor een side-table nemen we bijvoorbeeld niet aan. Die vinden we in Frankrijk toch niet.”

SLEETS

Waarom zijn ze eigenlijk zo aan Frankrijk gebonden? Marly: “In het prille begin kwamen we ook wel in Engeland, maar ons hart gaat toch meer uit naar het Franse. Het Engelse is wat gestileerder, wat netter. Persoonlijk vind ik dat doorleefde, dat sleets van brocante wat meer hebben.” Wiel: “Op een Franse tafel zie je dat daar honderd jaar stokbrood op gesneden is, daar ruik je als het ware de camembert nog aan.” Tijdens een korte rondleiding door het huis zien we wat ze bedoelen. In de woonkamer en de gang, die tijdens openingsdagen gewoon toegankelijk zijn voor de kopers, is veel in ongerepte staat gebleven: van de stevige eikenhouten draagbalken in de voormalige landbouwschuur tot de pastelkleurige kastdeuren in de gang waar het mottige Franse bloemetjesbehang nog op zit. In de toonzaal laat Marly een slagerstafel zien die ooit gebruikt werd om vleeswaren op uit te stallen. Een schijnbaar achteloos gestapelde reeks patépotten siert de al genoemde table de vigné. Met kennis van zaken uitgezocht, met smaak neergezet.

OPEN HAARD

Maar het pièce de résistance is toch de open haard uit de Haute Marne. Thuisbezorgd door Alain die het massieve bouwwerk – inclusief een paar doosjes wijn – in een gewone Renault-bus met aanhanger kwam afleveren. Tegen dieselkosten en een overnachting. Na aflevering stuurde hij nog twee vakmensen die het stenen gevaarte in elkaar zetten. Er hing wel een prijskaartje aan, maar daar kijken de Geurtsen niet van op. Die hangen zelf ook overal prijskaartjes aan, zelfs in hun eigen woonkamer, in de opkamer en de gang. Want wie hier binnenkomt, is van harte uitgenodigd ook in de huiskamer en de keuken rond te neuzen. Als we weer goed en wel op weg zijn, doen de blauwe ANWB-wegwijzers ineens raar aan. Frankrijk is toch dichterbij dan we dachten. ●

TEKST: ERIK NIEUWENHUIS – FOTOGRAFIE: JAN LUIJK – STYLING: LOU HUIJS

Lignum antiquum, Broekhuizerweg 36, Broekhuizen, telefoon 077 4638090, e-mail info@lignum-antiquum.nl, website www.lignum-antiquum.nl Open: woensdag tot en met vrijdag van 13.00 tot 18.00 uur, zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur. Of volgens afspraak.